

MODNA LASTA

specijalno izdanje posvećeno održivoj modi

Spora moda:
ciljevi i izazovi

EKSKLUZIVNO

Ivan Friščić

Brza moda

SECOND HAND DUĆANI

sve što trebate znati i kako ih pronaći

TRAVANJ, 2024.

SPORA MODA

ciljevi i izazovi

U brzom tempu modernog života, gdje se tehnologija razvija izrazito brzo, a trendovi se mijenjaju preko noći, kao kontra pokret brzog modi javlja se spora moda. Ona teži usporavanju tempa života, podržavanju održive proizvodnje i promoviranju svijesti o kvaliteti i dugotrajnosti mode.

Jedan od ključnih ciljeva spore mode je naglašavanje kvalitete nad kvantitetom. U zamjenu za masovnu proizvodnju koju potiče brza moda, spora moda se fokusira na odabiru kvalitetnih materijala koji povećavaju dugotrajnost. Drugi važan cilj spore mode je održivost. Spora moda promovira korištenje prirodnih materijala te odgovoran i etički ispravan način proizvodnje. Koristi se biorazgradivim tkaninama, svoj otpad reciklira i tijekom proizvodnje trudi se imati minamalan ujecaj na okoliš.

spora moda

Visoka cijena proizvoda možda je najveći izazov spore mode. Ručno izrađeni komadi od materijala visoke kvalitete zahtijevaju dugotrajniju izradu zbog čega su značajnije skuplji od proizvoda koje je proizvela brza moda. Zbog toga se potrošači često okreću brzom modi jer je cjenovno prihvatljivija.

Spora moda važan je kontrast brzom modi koja je u modernom svijetu izrazito zastupljena. Veliki broj potrošača naviknut je na brzu izmjenu svoje garderobe što je razlog više da se educiraju o prednostima spore mode i njezinom utjecaju na okoliš.

INTERVJU O SPOROJ MODI S IVANOM FRIŠČIĆEM

Je li masovna proizvodnja jedini oblik proizvodnje koji može ispuniti potrebe modne industrije? Brza proizvodnja velikog broja odjevnih predmeta te njihova kratkotrajna primjena postaju ozbiljan ekološki problem. Jedini način sprječavanja negativnog utjecaja brze mode jest poticanje spore mode što između ostalog uključuje i podupiranje lokalnih brendova koji proizvode takvu odjeću. Vođene tom mislju došle smo u kontakt s osnivačem i vlasnikom domaćeg brenda DeLight Ivanom Friščićem promotorom spore mode u Hrvatskoj.

Vlasnik ste brenda DeLight. Kada ste ga osnovali i koja je bila glavna ideja iza njega?

DeLight je osnovan prije osam godina. Brend je nastao dok sam radeći kao stilist shvatio da na tržištu nema kvalitetnih komada odjeće u kontekstu dugotrajnosti. Glavna ideja bila je pružiti kupcima odjevne predmete koji će zaista trajati godinama, a ne nešto što će za tri mjeseca baciti. Htio sam pružiti nešto velike kvalitete i drugačije, a s druge strane nije mi se nije dalo tegliti vreće svaki dan. Koliko god se posao stilista prikazuje kao glamurozan, tu glamura nema.

Je li to pokretanje brenda težak proces?

Da, svaki početak je težak. Ja sam ovaj brend pokrenuo s doslovce pet kuna u novčaniku. Bilo je dana kad sam odlazio po materijale s par tisuća kuna. Kretali bismo ujutro u četiri, obavili posao i vratili se nazad jer nismo imali novaca za noćenje. Ni jedan početak nije lagan i ne očekujte da će netko stajati iza vas i govoriti vam kako će sve biti divno i krasno. Suočio sam se sa surovom realnošću u kojoj mi nitko nije pomogao čak je bilo i onih koji su mi podmetali noge. Ali zato kada sam uspio znao sam koliko sam dobar i koliko vrijedim. Tada se sve isplatilo.

Zašto u fokus svog brenda stavljate kvalitetu i dogotravnost, a ne brzu proizvodnju?

Zato što nisam materijalist. Materijali su skupi, ali ako su moje klijentice spremne platiti tu kvalitetu, onda sam i ja spreman žrtvovati aute i slične prestiže.

Nemam internetsku trgovinu što je u današnje vrijeme vrlo neuobičajeno. To je zato što želim da se svaki odjevni predmet isproba i doradi prema klijentici sve dok joj savršeno ne pristaje. Smatram da su svi moji odjevni predmeti napravljeni s ljubavlju i da tako trebaju biti i nošeni. Nije profit sve.

Kako kontrolirate otpad koji nastaje tijekom proizvodnje?

Trudimo se stvarati malo otpada. Odjevni predmeti od kariranih materijala ostavljaju malo više otpada. Digitaliziranjem kroja i uklapanjem elemenata nastojimo taj otpad svesti na minimum. Kod nekih komada ručno uklapamo dijelove čime još više smanjujemo količinu otpada. Ni jedna industrija nije bez otpada. Razni brendovi pokušavaju kroz izradu modnih dodataka smanjiti otpad, ali to je samo ideja koja u realnosti nije jednostavno provediva.

Tko Vam je najveća inspiracija?

Moje inspiracije su stvarne žene, moje klijentice. U stvarnom životu i ovakvom poslu jedina inspiracija trebaju biti vaši kupci.

Smatrate li svoj brend sporom modom? Ako da, zašto?

Da, moj brend zaista je spora moda. Prvo, zato što stvarno sporo proizvodimo, sporije ne možemo. Šalu na stranu, mi sve proizvodimo u Hrvatskoj. Radimo po mjeri što je stvarno spor proces.

S druge strane stvaramo odjevne predmete koji će dugo trajati. To nije brza moda u kojoj je ideja da osoba to obuče nekoliko puta i vrlo brzo baci u smeće.

Osim toga naši proizvodi imaju doživotnu garanciju, popravljamo ih unutar prvotne cijene. Mislim da zbog svega navedenog zaslužujemo da naše odjevne komade nazivaju proizvodima spore mode.

Za kraj, imate li savjet o tome kako svatko od nas može sudjelovati u održivoj modi i sprječavanju štetnih utjecaja brze mode?

Svatko od nas prilikom kupnje treba promisliti je li nam taj odjevni predmet uistinu potreban i imamo li već takav komad u ormaru.

Svatko treba početi od samog sebe. Svakako treba razmisliti što smo dobili kupovanjem nekog jeftinog odjevnog komada koji će se raspasti nakon par nošenja. Je li to artikl koji želimo imati i na koji želimo utrošiti novce? Možda je bolje kupiti jedan kvalitetniji komad koji će trajati nego više njih koji će uskoro postati otpad.

autori: Sara M. i Tea B.

U posljednjih nekoliko desetljeća, masovna modna industrija doživjela je značajan rast i razvoj, ali s tim rastom dolaze i brojni izazovi. Tekstilna industrija jedna je od većih i značajnih zagađivača u današnjem konzervativnom i potrošačkom društvu, veliki dio materijala često završava na odlagalištima gdje se razgrađuju stoljećima, a dodatni problem predstavlja proizvodnja odjeće i obuće koja nerijetko iziskuje velike količine vode i kemikalija koje dodatno zagađuju okoliš i ekosustave oko tvornica i industrijskih pogona.

Prema nedavno objavljenim statistikama, brza moda, koja se karakterizira brzim ciklusima proizvodnje i konzumerizma, postaje sve dominantnija u industriji. Ovaj model proizvodnje dovodi do enormne potrošnje resursa, poput vode i energije, te stvara ogromne količine otpada. Prema istraživanjima druga industrija koja najviše zagađuje upravo je modna industrija.

Nadalje, statistički podaci pokazuju da je radna snaga u masovnoj modnoj industriji često izložena lošim radnim uvjetima i eksploataciji. Radnici, često smješteni u zemljama u razvoju, suočavaju se s niskim plaćama, prekomjernim radnim satima i nedostatkom sigurnosnih mjera na radu. Ovi problemi su posebno izraženi u tekstilnoj industriji, gdje su radnici često izloženi opasnim kemikalijama i drugim rizicima po zdravlje.

BRZA MODA

Dodatno, statistički podaci pokazuju da je potrošačka kultura masovne mode dovela do ozbiljnih problema u održavanju. Prosječan potrošač danas kupuje daleko više odjeće nego prije, a zadržava je znatno kraće. Procjenjuje se da se godišnje baci oko 92 milijuna tona odjeće, što predstavlja ogroman ekološki i ekonomski teret.

U zaključku, statistički podaci jasno pokazuju da se masovna modna industrija suočava s brojnim izazovima koji zahtijevaju hitnu akciju. Određene kompanije i startup-ovi već su počeli istraživati novije metode proizvodnje tekstila poput uporabe prirodnih materijala ili izrade tekstila od već recikliranog materijala. Bitna je i svijest političara koji donose zakonske regulative kojih se kompanije moraju pridržavati, ali najbitnija je svijest potrošača. Nas koji te kompanije podupiremo i omogućujemo im da nastavljaju proizvoditi odjeću na ekološki manje prihvatljiv način. Krenimo od sebe!

autor: Jan L.

SECOND HAND DUĆANI

što sve treba znati i kako ih naći

Second hand dućani su dućani koji prodaju već korištene komade odjeće. Iako velik broj ljudi ima predrasude prema njima saznajte zašto su upravo oni puno bolja opcija od klasičnih dućana!

Kupnja na ovakvim mjestima možda se čini težom ili dosadnijom od kupnje u trgovačkim centrima gdje je sve dostupno u više veličina i boja.

No promislite malo što je masovna proizvodnja koja omogućava da se na policama nalazi tolika količina iste odjeće i kako ona utječe na okoliš.

Prekomjerna potrošnja modnih proizvoda i njihovo brzo odbacivanje sve su veći ekološki problem. Ako uzmemo u obzir i količine prirodnih resursa potrebnih za proizvodnju problem postaje još i veći.

S druge strane, u second hand dućanima potiče se **korištenje ili prenamjena odjeće** koja nam više ne treba. Na taj način potičemo cirkulaciju već postojećih komada odjeće umjesto da stalno kupujemo nove. Isto tako, kupnja u second hand dućanima puno je isplativija jer se nerijetko javljaju razna sniženja i rasprodaje.

Ono što čini second hand dućane posebnima je i priča koju nose. U njima je svaki komad prešao neki put prije no što je završio na policama. Kad kupujete u takvom dućanu možete biti puno sigurniji da nećete posjedovati istu kolekciju odjeće kao i pola svijeta. Također, **potičete sporu modu i smanjujete količinu otpada** koju proizvodite. Tako djelujući lokalno postajete dio globalne zajednice koja štiti okoliš.

Kako biste se lakše snašli u second hand svijetu, proučite nekoliko navedenih dućana u Zagrebu u kojima ćete osjetiti second hand duh!

1

Ako ne znate točno što tražite, započnite u jednom od **Textile House-a**. Nalaze se po cijelom Zagrebu i vjerojatno imate jedan ili dva u blizini.

2

Ulični Ormar je dućan koji prodaje vintage odjeću i svi ljubitelji takvih komada sigurno će pronaći nešto što im se sviđa.

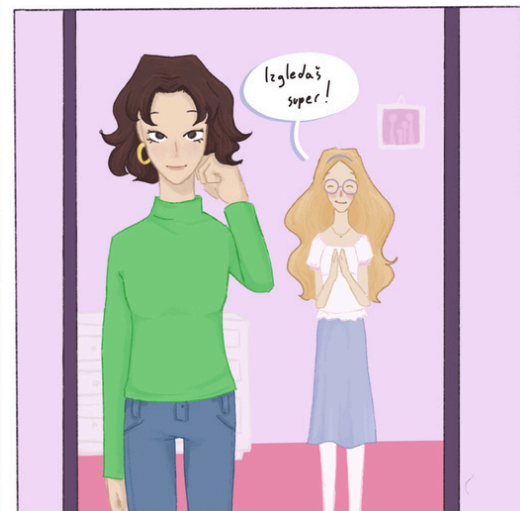
3

Mango Sticky Rice Vintage se fokusira na prikaz tekstilne industrije iz vremena bivše Jugoslavije i tekstilnu industriju s naših područja. Isto tako, dućan ima prostor u kojem svoje kreacije prikazuju mali, domaći dizajneri koji nemaju vlastiti prostor za izlaganje odjeće koju su osmislili. Promovira sporu mode ne samo kroz second hand kupovinu već i kroz reklamiranje malih dizajnera koji su temelj spore mode.

4

La Roba je dućan koji bi trebali posjetiti ljudi koje zanima spora moda, ali i oni koje ne zanima. Toplina i prijateljsko okruženje uz mnoštvo zanimljivih i unikatnih kreacija natjerat će vas da se vratite i osjećate kao kod kuće.

autor: Sara M.

autor: Tea B.

SAJAM RAZMJENE ROBE

Jedan od načina smanjivanja industrijskog otpada je razmjena odjeće. Njome se potiče kruženje postojećih komada i smanjenje potražnje za novima koji stvaraju dodatno zagađenje. Sajmovi razmjene robe organizirani od strane različitih udruga redovito se održavaju u Zagrebu, ali i u ostalim gardovima Hrvatske.

Jedan takav sajam, Swap Frankopanskoj ulici 1 u Cilj održavanja bilo je i zagađenja uzrokovanog Ovakav sajam događa se na istom mjestu, a oglašava Sajam se provodi kao donosi maksimalno deset koristi. Jedini uvjet je da stanju. Nakon predaje odabrati do deset komada Na ovaj način se sprječava

se obogaćuje novim komadima koji također nisu bačeni. Na sajmu se okupilo puno ljudi. Atmosfera je bila opuštena iako je kretanje povremeno bilo otežano zbog gužve. No unatoč tome nije se osjećala napetost i ljudi su pokazivali solidarnost jedni prema drugima. Preporučamo svima da posjete ovakav sajam. Ako posjedujete odjeću koja vam se više ne sviđa ili ste ju prerasli imate mogućnost dati joj novu priliku, a istodobno udomiti neke nove komade s vlastitom pričom.

party održan je 27. ožujka u prostorima Zelene akcije. smanjenje tekstilnog otpada tekstilnom industrijom. otprilike jednom mjesečno se putem društvenih mreža. razmjena. Svaki sudionik komada odjeće koji više ne je donešena roba u dobrom odjeće svaki sudionik može s polica i dati im novi dom. bacanje odjeće, a garderoba

TRAVANJ

13.4. 2024.

- Dronjak od 10:00–16:00 sati, Ilica 73
- Ful Kul Buvljak od 11:00–17:00 sati, Vukovarska 68

16.4.2024.

- Pandan Pop Up od 17:00–21:00 sati, Smičiklasova 22

SVIBANJ

4. i 5. 5. 2024.

- BeThrifty – kupnja second hand odjeće na kilu, (ulaznica 3 EUR, od 10:30–18:00 sati) – Studio Katran, Radnička cesta 27

Raspored sajmova koji potiču sporu modu i koji se održavaju uskoro.

autor: Sara M.